

Адвокат и бивши члан Републичке изборне комисије (РИК) Јован Рајић каже да је део опозиције пристанком да изађе на изборе признао да су постојећи изборни услови за њих прихватљиви. У интервјуу за Нову тврди да је председник Александар Вучић био на "конопцима", односно близу одлуке да сви избори буду на јесен, али да је неко одлучио да му "дозволи да узме ваздух и врати се у борбу". Говорећи о одлуци да један део опозиције изађе на изборе, а други не, Рајић наглашава да му је потпуно нејасан став да се изађе на изборе у Београду, али не и у другим градовима.

Као члан РИК-а имали сте увид у размере изборне крађе на претходним изборима. С тим у вези, има ли времена да се ишта промени до 2. јуна?

Не мислим да је било шта могуће променити у овако кратком року, а чини ми се да то више и није приоритетна тема, јер о томе сада ретко ко и да говори. Оног тренутка када је део опозиције одлучио да изађе на изборе, прећутно су признали да су постојећи изборни услови за њих прихватљиви, у довољној мери да у таквој трци учествују.

Тога је наравно свесна и власт, која нема ни жељу, а сада ни потребу да било шта мења, па сматрам да ће изборни услови, осим евентуално неке козметике, бити слични као 17. децембра прошле године.

Због тога више немате ни притиске европарламентараца, ОДХИР-а и других међународних актера и институција. Па не могу странци да се боре за наше изборне услове, ако је нас брига.

Како ви видите одлуку дела опозиције да изађе на изборе, а да један део њих бојкотије?

Не допада ми се употреба израза „бојкот“ у овом контексту и сматрам да је наметнут од стране оних који су одлучили да на изборе изађу, а све са циљем да себе представе као борце у неравноправним условима, а другу страну као некога ко својим пасивним ставом показује малодушност, пристаје на одустајање и вечито таворење на маргинама политичког живота. Борба која је започета на терену разоткривања лопова у изборној крађи, а наставила предлозима и притисцима за побољшање изборног процеса давала је резултат – власт је била у дефанзиви и спремна на уступке. То видите и по понашању и изјавама Ане Брнабић које су биле контрадикторне из дана у дан. То заправо говори о Вучићевој збуњености тих дана. Притиснути споља, уз конкретне предлоге које је формулисао правни тим на челу са професором Танасијем Маринковићем, чији сам и сам део био, Вучић је био „на конопцима“ када је у питању попуштање око изборних услова и одлагање избора за јесен. Неко је, међутим, одлучио да пре краја звони за крај рунде и да му дозволи да узме ваздух и врати се у борбу, која ће се и овај пут завршити на исти начин као и 17. децембра.

Која је боља опција од ове две и зашто?

То уопште није једноставно питање и не постоје идеална решења. Мишљења сам да се оваква одлука није смела доносити прегласавањем, да је захтевала консензус и додатне компромисе унутар опозиције, како би се пронашло решење које је прихватљиво за све чланице коалиције, али и коалицију НАДА, која се у последње време показала као прагматичан политички чинилац спреман на сарадњу око стратешки важних питања. Убеђен сам да је разговором могло да се нађе решење, јер ни овде, као и у свему у животу, ситуација није црна или бела, излазак на изборе или бојкот. Једно од решења које је предложио ПОКС, а које је могло бити занимљива основа за даље разговоре, јесте и то „условно кандидовање“ листе, уз могућност повлачења уколико се изборни услови не унапреде до тог рока.

Али то је морао бити заједнички став и заједничка одлука. Те разговоре је требало водити на време и иза затворених врата, а не у медијима. Сада је, бојим се, за ово касно, пре свега из разлога нарушеног међусобног поверења.

Шта ћете ви подржати?

Ја не могу да подржим оне који су једнострано одустали од борбе коју смо сви заједно започели, као коалиција СПН и чланови правног тима, на разоткривању изборне крађе, а онда и борби за унапређење изборних услова. Такође, не могу да подржим ни оне који покушавају да лешинаре на расколу опозиције и калкулишу колико би процената могли да намакну од левице, а колико од деснице која је одлучила да не изађе на изборе. Не сматрам тако нешто елементарно часним и због тога нећу изаћи на ове изборе. Ово је свакако лична одлука, а не начелан став да изборе треба бојкотовати. Због тога и кажем да „бојкот“ није адекватна реч која описује мој став с овим у вези.

Мој став је: активна борба за стварање елементарних изборних услова у којима би учешће на изборима имало смисла. За то је потребан рад, идеје и истрајност у захтевима, за које сам убеђен да представљају неопходну основу да би уопште могли да говоримо о изборима. Термин „слободни избори“ је попут термина „независно правосуђе“ – плеоназам. Или имате изборе, који су онда слободни, или их немате.

Да ли се ви као чланови правног тима опозиције осећате изневереним?

Осећањима попут изневерености, издаје и сличних личних осећања, има места у приватном животу, не у политици. Сматрам да је то прејак израз за опис ове ситуације и онога што лично мислим о свему овоме. Да би се осећали изневерено, морате имати очекивања, а ја никаква очекивања у том смислу нисам имао. Свестан сам да се овакве одлуке, нажалост, доносе у сопственом, уско страначком интересу, и без озбиљне визије, не само дугорочне, већ ни до наредних избора.

Оно што ми ипак није јасно, јесте немогућност појединаца да спознају да позитиван моментум у коме се опозиција налазила до пре само пар недеља, није требало реметити оваквим подељеним деловањем које је резултирао коначним разбијањем коалиције СПН. Како су људима из ПроГлас-а објаснили да су се предомислили око документа на који су заједно са њима ставили свој потпис 9. марта? Имам утисак да су политичари доживели и ПроГлас и правни тим, као неки сервис који је испоручио оно што му је била обавеза, а да су сада они донели одлуку коју немају обавезу да било коме објашњавају.

Можда је то тако, али ја не дозвољавам да ми такви лепе етикету некога ко одустаје, док се они надљудским напорима боре у неравноправним условима. То ме исувише подсећа на некога против кога се ваљда сви заједно боримо.

Може ли бојкот да успе ако и део опозиције који не излази у Београду излази у другим градовима у Србији?

Морам да признам да ми је тај став потпуно нејасан. Ако не излазиш на изборе у Београду, ваљда не излазиш нигде. И обрнуто. Које је логично образложење за такав став – не знам, јер га не видим. Могу мислити колико је тек збуњен просечно информисан бирач, коме је немогуће објаснити разлоге за тако нешто.

Свакако највећи проблем са читавом овом причом јесте управо тај што ни једна ни друга страна у опозицији из овога неће изаћи јаче, већ управо супротно. Победник ће бити власт, која је опет успела да се неким чудом извуче без да ишта суштински да, као и они који су искористили раскол у опозицији да се политички етаблирају и наметну као нови играчи на политичкој сцени.

Какав је кредибилитет опозиције након одлуке да се изађе на изборе и то после

захтева према међународној јавности од које су тражили побољшане изборних услова?

Претпостављам да су о томе размишљали пре него што су донели овакву одлуку. У Србији свако чудо траје три дана, тако да ће се у сваком случају најкасније до наредних избора овога мало ко сећати. Верујем да је и та чињеница значајно утицала на доношење овакве одлуке. Ајнштајн је рекао да слабост става постаје слабост карактера. У том смислу, мишљења сам да је опозиција требала да се држи онога за шта сам мислио да је јединствен став, који је чврсто утемељен на аргументима и конкретним доказима о изборној крађи и манипулацијама пре, на дан и после избора.

Све ово било је праћено и конкретним предлозима правног тима, на који је начин могуће изменити правни оквир који би, у складу са Уставом Србије омогућио одлагање избора за јесен. Били смо на добром колосеку.

Мислите ли да ће ова кампања на било који начин бити другачија од претходних с обзиром на то да се води дијалог о ОДИХР препорукама?

СНС суштински не уме да води другачију кампању од онога на шта смо навикли. Не могу они бити нешто што нису по својој природи: бахати, арогантни и агресивни. Они не трпе критику и другачије мишљење и уопште не схватају значај политичког плурализма и потребе да у једном демократском друштву у 21. веку постоји опозиција.

Они желе да опозиција не постоји. Због тога и таква дехуманизација свакога ко се усуди да каже било шта против овог аутократског и мафијашког режима. Међутим, имајући у виду постојећу ситуацију о којој смо причали, могуће је да ће Вучић мало релаксирати ситуацију, уколико процени да може да победи „са пола гласа“.

Он ће то свакако знати пре одржавања избора, готово у проценат, па ће у зависности од тога процењивати где и колико да украде, колико гласача да пребаци из једног места у друго, колико да их увезе, а колико да их дода на бирачки списак. Једино што је извесно јесте да ништа неће препустити случају, јер он опуштање у својим редовима не дозвољава. Та патолошка потреба да има власт у свакој месној заједници у Србији њега неће напустити.

(Нова.рс)